СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXI. — Число 81. — Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 6. квітня, 1923. — VOL. XXXI. — No. 81. — Jersey City, N. J., Friday, April 6, 1923. — THREE CENTS

АМЕРИКАНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ОСУДЖУЄ РУХ ЗА „ОТВЕРТОЮ ШАПОЮ"

ВАШІНГТОН, 4. квітня. — Американська Федерація Праці видала публичну осторогу до провідників републиканської партії, які послідними часами стали говорити про можливість вставленя в свою програму заяви за „отвертою шапою" (себто, щоби робітничі юнії не мали права робити з фабрикантами умов, зобовязуючих фабрикантів наймати лишень юнійних робітників).

Заява Федерації Праці називає тих всіх, що проєктують таке, американськими фашистами, які мають так мало поважання для прав робітника яко людини, як Мусоліні. Вона заповідає, що зорганізовані робітники Америки, які числять богато мілїонів душ, відоймуть кинений їм визов та найдуть способи повалити загорілих ворогів робітництва.

Заява обороняє далі страйки американських робітників в копальнях, проти котрих звертається головний гнів републиканських провідників; каже заява, що сі страйки зробили робітникам велику прислугу, бо не допустили до загального понижения робітничої заплати.

УРЯД ПОЧИНАЄ ПУБЛИЧНУ КАМПАНІЮ ЗА УЧАСТЮ АМЕРИКИ В СВІТОВІМ СУДІ

ВАШІНГТОН, 4. квітня. — Секретар стейту Гюз буде промовляти дня 27. квітня с. р. на зборах Межинародного Правничого Товариства про участь Злуч. Держав в світовім суді.

Сей виступ поясняють загально яко початок публичної кампанії теперішнього републиканського уряду за участю Америки в межинародних судах.

СТРАЙК ТЕАТРАЛЬНИХ МУЗИКАНТІВ В НЮ ЙОРКУ

НЮ ЙОРК, 4. квітня. — Страйк театральних музикантів, магаючихся через свою юнію підвишки заплати, почався нині в трох театрах.

СТРАШНЕ ТОРНАДО В ЛУИЗІЯНІ ВБИВАЄ БОГАТО ЛЮДИЙ

АЛЕКСАНДРІЯ, Луизіяна, 4. квітня. — Страшна буря, котра навістила вчора околицю Пайнвила, що лежить недалеко Александрії на другім боці Ред Ривера, наробила великої школи та була причиною смерти, як досі висліджено, 14 людий. Буря змела злиця землі 50 до 60 домів в Пайнвил. Наслідком хмаролома зелізничі получення в богатьох місцях перервані.

ДАЛЬШІ ПІДВИШКИ РОБІТНИЧОЇ ЗАПЛАТИ В ТКАЛНЯНІМ ПРОМИСЛІ

ЛОВЕЛ, Месечузетс, 4. квітня. — Пять великих бавовняних ткалень оголосило нині підвишку робітничої заплати о 12 і пів процент, обовязуючу від 30. квітня с. р.

З Гвитинсвил, Месечузетс, доносять, що там піднесли заплату фабрики Блекстон Велі, наймаючі яких 4,000 робітників. Те саме мала зробити фабрика Джей. Енд П. Ковтс Ко. з Потакет, Ровд Айленд, наймаюча коло 4,400 робітників.

ПІДВИШКА ЗАПОБІГЛА СТРАЙКОВИ

ПАСАЇК, Ню Джерзі, 4. квітня. — Вчора вийшло на страйк коло пів сотки робітників Ню Йорк Беатінг енд Пекінг Ко., зажадавши підвишки заплати. Коли нині рано прочитали прибите на фабриці оголошенне про підвишку заплати о 10 процент з днем 2. квітня, всі вернули до роботи. В той спосіб запобіжено страйкови яких двох тисяч робітників.

ПРИПИСУЮТЬ НОВІ ЗЛОЧИНИ КУ-КЛАКС-КЛЕНОВИ

МЕЙКОН, Джорджія, 4. квітня. — Гурт закаптурених людий, як кажуть членів Ку-Клакс-Клена, напав на двоє мешканців сеї місцевости, а то: панюФредерику Пейс та Линвуда Брайта, вивіз їх поза місто та побив їх батогами. Обоє побиті походять з Ню Йорку.

В Атланті знов на позов заступника касієра Ку-Клакс-Клена арештовано головного касієра та голову шпіонського бюра сеї організації під закидом спроневірення гроший організації. Спроневірена сума має виносити до 107,000 долярів.

Відповідаючи на запит в справі Ку-Клакс-Клена, методиський епископ з Голіовк, Месечузетс, видав іменем своєї церкви публичний осуд організації.

З ПРОЦЕСУ ПРОТИ КОМУНІСТІВ

СТ. ДЖОСЕФ, Мишиген, 4. квітня. — По 13-годинній нараді лава присяжних суддів в справі обжалования Фостера за переступленне стейтового закона проти комунізму не прийшла ще до ніякого рішення і тому суддя приказав замкнути їх на цілонічну нараду.

ПРИЇЗД КОНАН ДОЙЛА ДО АМЕРИКИ

НЮ ЙОРК, 4. квітня. — Сюди приїхав нині на „Олимпику" анґлійський письменник Артур Конан Дойл, відомий не лишень зі своїх писань, величаючих відкриванне замотаних злочинів, але ще більше зі своїх поглядів про появу духів. Як він самий заповідає, приїзджає до Америки, щоби далі голосити Американцям свою науку про позагробове життє. Вважає він віру в духи за найважнійший заповіт Бога для людини. Має він вести в Злучених Державах ряд спроб на доказ своєї науки.

ЗЕЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА

Коло Самит Евеню Стейшен в Джерзи Сіти зударилися в середу поїзди зелізниці Ірі. Чотири особи були при тім ранені тяжко, а три лекше. Поліція винує за випадок машиністів та кондукторів поїздів та арештувала всіх.

У. Н. СОЮЗ

ПРИЙМАЄ В ЦВІТНІ, МАЮ І В ЧЕРВНІ, 1923, НОВИХ ЧЛЕНІВ, СТАРШИХ І МАЛОЛІТНІХ, БЕЗ ВСТУПНОГО.

УРЯДНИКИ ВІДДІЛІВ І ЧЛЕНИ ТА ЧЛЕНКИНІ У. Н. СОЮЗА, ВИКОРИСТАЙТЕ СЮ НАГОДУ І ПРИЄДНУЙТЕ ЗА СЕЙ ЧАС ЯК НАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНКИНЬ, А ТАКОЖ ДІТИЙ!

ПОДБАЙТЕ, ЩОБ ЗА СЕЙ ЧАС У. Н. СОЮЗ ДІЙСНО ЗРІС ЗНАЧНО В СИЛУ ЧЛЕНІВ І МАЙНА ДЛЯ ДОБРА І СЛАВИ УСЬОГО ЧЛЕНСТВА І УКРАНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В АМЕРИЦІ.

ВІДДІЛИ МОЖУТЬ СІЙ АКЦІЇ ПОМОГТИ ТАКОЖ І ВІДПИСАННЄМ ВСТУПНОГО У СЕБЕ.

ТОЖ ДО ДІЛА, НЕХАЙ ДЕНЬ 1-ого ЛИПНЯ ВИКАЖЕ ВЕЛИКИЙ ЗРІСТ У. Н. СОЮЗА!

УКРАЇНЦІ И УКРАЇНКИ! З НАГОДИ ВЕЛИКОДНЯ СКЛАДАЙТЕ ДАР НА ПИСАНКУ РІДНІЙ ШКОЛІ! — ЗБІРКИ ВИСИЛАЙТЕ СЕЙЧАС ДО ОБЄДНАННЯ НА АДРЕСУ: OBYEDNANNYE, ROOM 608, 136 SOUTH 4TH STREET, PHILADELPHIA, PA.

З ПРОЦЕСУ ПРОТИ КОМУНІСТІВ

СТ. ДЖОЗЕФ, Мишиген, 3. квітня. — Нинішний день розправи проти Фостера, обжалованого за переступленне стейтового закона проти комунізму, зійшов на промови прокуратора та адвоката.

Прокуратор представляв Фостера за зрадника свого краю, а адвокат за мученика. Справа Фостера перейде в руки лави присяжних суддів в середу коло 10. години рано.

СЕЦИЛ ПРО ВІДНОШЕННЄ ЛІҐИ ДО ВЕРСАЙСЬКОГО МИРА

Лорд Роберт Сесил виступив в середу в Ню Йорку перед товариством жінок, попираючих Лігу Народів, та в своїй промові заявив, що Ліґа Народів не має на ціли перевести в життє версайський договір, але його поправити. Він сказав те, що хоча Ліґа Народів не має за собою державної сили, мимо сього вона може богато зробити, якби за нею станула публична опінія. Він підчеркував, що Ліґа Народів є одиноким тілом, яке може привести ревізію версайського мира.

МІСЬКІ ВИБОРИ В ШІКАҐО

При міських виборах в Шікаґо вибрано мейором міста демократа Девера, котрий дістав 400,000 голосів. Його противники дістали малощо понад 300,000, а саме: републиканець 275,000, а соціялїст 30,000.

Вибори були замітні тим, що в сю політичну кампанію вмішано було релігійні мотиви, так як противники Девера підносили проти нього приналежність до католицької церкви. Вибір Девера означає також упадок відомого Томсона.

ПОЯВА ВОВКІВ В НОВІЙ АНҐЛІЇ

З кількох місцевостий в Новій Анґлії доносять про появу вовків. Бачили їх ріжні люди. Один чоловік, їдучи автом, бачив, як двох вовків робило на гінку на оленя.

Поява вовків замітна тим, що від 30 літ ніхто не памятає їх появи в Новій Анґлії. Природники кажуть що причиною сеї рідкої гостини є люта зима в Канаді та зріст числа оленів та кіз в новоанґлійських стейтах.

ВРАТУВАЛИ ЗАЛОГУ ПЕРЕД СМЕРТЮ

Як доносять бездротні телеґрафічні вісти, на Атлянтійськім океані моряки корабля „Президент Филмор" вратували яких 700 миль від Ню Йорку залогу вітрильного корабля „Рита М. Клюет". Сей послідний плив з португальського порту Опорто до Ст. Джан в Новім Брунсвіку в Канаді з ладунком соли. По дорозі попав він в полосу бурі, яка товкла його цілих шість днів без перерви. Коли його нарешті зочив „Президент Филмор", вітрильний корабель не мав вже на собі ні одної щогли цілої. На його переді висів умовлений морський знак, вказуючий, що корабель в небезпеці.

Капітан „Президента Филмора" приказав спустити лодки та забрати всю залогу загроженого корабля на свій поклад. Моряки сповнили приказ, і всю залогу знищеного корабля, разом капітана та 5 люда, перевезено без пригоди на ратуючий корабель. Тут показалося, що капітан та 4 моряків зовсім здорові мимо страшного напруження, мокнення та холоду. Лишень один моряк був обезсилений недостачою свіжої води та холодом, і його треба було віддати до корабельного шпиталя, щоби він не дістав запалення легень.

Вратувавши залогу, капітан „Президента Филмора" приказав запалити вітрильний корабель, щоби, позбавлений залоги, не став небезпекою для других кораблів.

МАСОВЕ ВИКЛЮЧЕННЄ З КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ

Ч. К. комуністичної партії України виключив з партії 268 членів, приналежних до провінціяльних організацій. Мотивом виключення являється те, що названі члени відмовились приняти активну участь в допомозі голодним, не зважаючи на мобілізацію їх централним комітетом для цієї мети.

СТУДЕНТСЬКИЙ ДІМ В ПРАЗІ

До управи студентського дому в Празі вибрано 9 Чехів, 3 Росіян, 3 Українців і 2 Жидів.

СТРАШНИЙ ВЧИНОК БОЖЕВІЛЬНОЇ

Мешканці дому при 2319 Кейбреліпь Ев. в Бронксі, Ню Йорк, вчули сильну струю газу, добуваючогося з мешкания одної пані Рози Мосреллі. Повідомлена поліція виломила двері і найшла в мешканню безпритомну жінку, лежачу на землі в калюжі крови з підрізаним бритвою горлом. В сусідній комнаті найдено трупи її дітий: 2-літного хлопчика та 4-літні дівчинки. Видно, мати в приступі божевілля забила діти та пробувала відобрати собі життя. Не вбившися бритвою, вона відкрутила газ щоби забитися газом. Її зараз відставлено до шпиталя, але лікарі не мають найменчої надії на вратованнє її життя. Її муж, котрий занятий виробом сорочок, довідався про трагедію, вернувши вечером з фабрики. Він не міг пригадати собі якогонебудь познаку попередного божевілля жінки.

КРІВАВІ АВАНТУРИ В ШКОЛІ

В 7-клясовій школі у Варшаві учитель Травб ударив в лице 10-літнього ученика Рубіна так, що цей залився кровю. Батько побитого хлопця напав на другий день на учителя підчас науки в школі і почав його окладати пястуками. Учитель обороняючи себе, вдарив ножем Рубіна в голову і смертельно поранив його. Прийшла поліція і учителя відвезла до криміналу, а Рубіна до лічниці.

ЦЕНЗУРА В ТЕАТРІ

Як подає „Петр. Правда" з 25. жовтня, на засіданні ТЕО (Театральний отдел) доручено завідуючому ТЕО, тов. Ґолікову, старанно стежити за репертуаром українських театрів, особливо за „трактовкой" п'єс, зокрема, історичних.

ПРОТИАЛЬКОГОЛЬНИЙ ПЛЕБІСЦИТ В ТИСЬМЕНИЦІ

Дня 11. лютого ц. р. устроїло собі місточко Тисьмениця інтересний, протиалькогольний плебісцит. На 3261 осіб управнених до голосування голосувало 1776, з него 1743 заявилося за скасованием усіх шинків в місточку.

НІМЕЦЬКІ ЗЕЛІЗНИЧІ РОБІТНИКИ В РУРЩИНІ ПРОТИ НАКАЗУ ФРАНЦУСЬКИХ НАЇЗНИКІВ

БЕРЛІН, 4. квітня. — Робітники на німецьких зелізницях в Рурщині відмовились повинуватись наказови французького ґенерала Беґута, котрий наказав їм вернутись до роботи під загрозою прогнання поза межі Рурщини.

Зелізничі робітники однодушно заявились проти сього наказу.

АПОСТОЛЬСЬКИЙ ВІЗИТАТОР В РУРЩИНІ

БЕРЛІН, 4. квітня. — До Рурщини прибув монсіньор Теста, котрого папа римський вислав туди яко візитатора для звіту про тамошні відносини.

Він дізнався, що Французи від початку наїзду убили 55 цивільних німецьких горожан.

ФРАНЦУСЬКО-АНҐЛІЙСЬКЕ ПОРОЗУМІННЄ У СПРАВІ РУРЩИНИ

ЛОНДОН, 4. квітня. — Французький міністер Люї Люшер відбув нараду з британським міністром скарбу Стенлі Болдвином у справі Рурщини.

Кажуть, що в сій справі прийшло між ними до порозуміння.

46,000 АНҐЛІЙСЬКИХ МАЙНЕРІВ ВИСТУПИЛО ДО СТРАЙКУ

КАРДИФФ, Валія, Анґлія, 4. квітня. — Нині виступило до страйку 46,000 майнерів в копалнях угля в долині Ронда.

ЗА СТРАЧЕННЄ КСЬОНДЗА БУЧКОВИЧА В МОСКВІ ПОЛЯКИ МСТЯТЬСЯ НА ЖИДАХ ...

ВАРШАВА, 4. квітня. — Вістка про страченнє ксьондза Бучковича в Москві викликала тут серед Поляків велику бурю.

Поляки викидали нині силою Жидів з тутешніх каварень.

Кромі того приготовляють вони у Варшаві велику протижидівську демонстрацію.

Всі тутешні польські газети, навіть соціялістичні, осуджують акт большевицького „уряду".

Тепер у Варшаві нема ані президента Польщі Войцеховського, ані премієра ґен. Сікорського, ані міністра заграничних справ графа Скршинського. Коли вони в сих днях вернуться до столиці, то польське правительство постановить, чи має ще займатися справою страчення ксьондза Бучковича в Москві.

Тутешні ґазети подають, що польський посол в Москві Кноль робив заходи у большевицького „уряду", щоб вирятувати життє ксьондза Бучковича, але безуспішно.

Він навіть пропонував большевицькому комісареви Ганецькому, що Польща видасть Росії за Бучковича якогось комуніста, але він се рішучо відкинув.

З БОЛЬШЕВИЦЬКИХ КОМЕДІЙ

МОСКВА, 4. квітня. — В Кременчузі, на Україні, була завзята бійка між Жидами, з причини, що частина молодих жидиків пробувала насміхатися з релігії. Побожні Жиди напали на жидиків і побили їх.

Комуністи по ріжних містах України і Білоруси пробували уладжувати демонтрації проти жидівської релігії і притім намагалися впливати на Жидів, щоби не давали гроший на свої релігійні обходи, але на большевицьку „червону" армію.

Вони кликали до Жидів, щоби вже раз були дійсними Москалями, а покинули свою расову окремішність. (Цікаво, як то „учені" большевики уявляють собі, що можна покинути одну расу а перенестись до другої. Вони гадають, що раса так як хата або реставрація).

СЛІДСТВО ІЗЗА ПРОТИ-ЖИДІВСЬКИХ ЗАВОРУШЕНЬ В БУКАРЕШТІ

БУКАРЕШТ, столиця Румунії, 4. квітня. — Румунська влада запорядила допити з приводу проти-жидівських буч в Букарешті.

ВІДКРИВЕЦЬ ГРОБУ ТУТАНХАМЕНА ПОМЕР

КАЇРО, Египет, Африка, 5. квітня. — Лорд Карнарвон, відкривець гробу староегипетського фараона (короля) Тутанхамена (сперед 3,400 літ) помер нині досвіта. Він був притомний до останку свого життя.

Він помер наслідком затроення крови від укушення египетської комахи біля гробу Тутанхамена. Із застроєння опісля розвинулось запаленне легких.

Забобонні Египтяни оповідають собі, що смерть лорда Карнарвона спричинили египетські боги, котрі відмстились на нему за нарушенне гробу короля Тутанхамена.

КРОВАВІ ЗАВОРУШЕННЯ В ГАЛИЧИНІ

(Спеціяльна депеша „Канадійського Українця").

ВІДЕНЬ, 27. марта. — Уся Галичина в огні революції. Вчасі масових проти-польських демонстрацій у Львові полилась кров. В краю тисячі арештовань. Др. С. Федак, др. К. Студинський і о. Куницький в тюрмі.

НА УКРАЇНІ ВБИВАЮТЬ БОЛЬШЕВИЦЬКИХ КОМІСАРІВ

ЛЬВІВ, 16. марта. — Дня 26. лютого с. р. в Харкові забито стрілами з револьвера в помешканню почтового уряду народнього комісаря українських почт і телеграфів Гоголева й його помічника Блінова. Вбивець зник.

Випадки вбивства представників советської влади за останній час стали все частійшими. Наприклад недавно в околицях Миколаєва забито двох відомих комуністів — Дзіка і Руденка, яких післано для комуністичної агітації на села.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодинокe число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1338 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НАДЗВИЧАЙНІ НАРАДИ ОБЄДНАННЯ.

Надзвичайні наради Виконуючого Комітет і мужів довіря цілої Америки відбудуться дня 12. квітня, 1923, в Филаделфії, Па., в українській галі при 849 Н. Френклин Ст., точно о 10-тій годині рано. — Порядок нарад:

1) Реферати про теперішнє положенє українського народу і спосіб дальшої боротьби.

2) Ухваленнє резолюцій.

3) Біжучі справи.

Наради скликані ізза великих подій, щоби американсько-українська суспільність переглянула свою дотеперішню працю і намітила собі плян роботи на будуче.

Довго радитись у нас немає змоги. В коротких словах, а нашою рішучостю і працею зробімо те, на що жде український нарід.

ЗБУДУЙМО ОДИН СИЛЬНИЙ, НЕПОХИТНИЙ БОЕВИЙ ФРОНТ І НЕСТРИМНОЮ ЛАВОЮ ВДАРИМО НА ВОРОГА.

Обєднаннє Укр. Організацій в Америці.
OBYEDNANYE
136-8 So. 4th Street, Room 608, Philadelphia, Pa.

І ВЕЛИКА БРИТАНІЯ ПІЙШЛА ЗА ФРАНЦІЄЮ У СПРАВІ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

Опізнена телеграма з Лондону, з 15. марта с. р. (день після того, як рада амбасадорів признала Галичину Польщі) доносить таке:

„Роналд Мек-Ніл, підсекретар міністра закордонних справ, відповідаючи на інтерпеляцію (в парляменті), заявив, що він свідомий того, що один канадійський представник підносив на третіх зборах Ліги Народів питанне про становище Східної Галичини, одначе уряд Великої Британії не мав ніякого писма в тій справі від канадійського уряду.

Р. МекНіл сказав, що по скінченню зборів, оскільки йому відомо, деякі організації, що репрезентували Канадійців українського походження, домагались принзання незалежности Східної Галичини, одначе правительство Великої Британії не вважало того виявлення думки за вистарчаюче на оправданне правительства, аби воно, після пропозиції, повідомило представника Великої Британії на конференції амбасадорів про непожаданість його співучасти при пожертвованню незалежности Східної Галичини".

Інша телеграма з Лондону з 21. марта с. р. доносить, що там у второк, 20. марта, знову була поставлена в парляменті інтерпеляція у справі Східної Галичини.

На інтерпеляцію відповів премієр Бонар Ло, що рішенне конференції амбасадорів, яким признано Галичину Польщі на основі деяких застережень, е остаточне.

На те один з послів зложив заяву, що в Канаді е понад 500,000 британських горожан українського походження, і що серед них повстало сильне обуренне з приводу того рішення.

У відповідь сказав премієр, що конференція видала своє рішенне, маючи на думці всі ті факти.

* * *

З тих відомостий і з того, що британський представник підписав аліянтську умову з Польщею про „віддачу" їй Східної Галичини, виходить, що й Англія приєдналась до других аліянтів, котрі, ідучи за почином Франції, згодились „віддати" Східну Галичину Польщі.

Отак Українці тепер серед аліянтів не мають приятелів.

Не мають, бо тепер, хвилево, не мають сили.

Длятого передівсім підносім тепер клич: Силу будуймо українську!

А як буде сила, то і вороги переміняться у наших приятелів. Та нам тоді їх не треба буде, бо і без них обійдемось і ми їм добре запамятаємо нинішній час.

ВАРШАВСЬКЕ СМІТТЯ.

Яку вартість має Польща в Українців, свідчить се, що з нею в Галичині говорить лише кількох хрунів, яких „вибрали" польські жандарми до варшавського сойму.

Відомий „посол" Микола Ільків підписав лист до польського правительства, в якому заявляє права Польщі до Східної Галичини і просить його, аби переказало волю його і його „клюбу" аліянтській Конференції Амбасадорів в Парижі.

Польське правительство, котре саме сей лист написало, дійсно показало його в Парижі премієрови Пуанкаре, яко польский „доказ", що український нарід Східної Галичини хоче належати до Польщі.

Можливо, що сей лист не мав жадного впливу на премієра Пуанкаре, бо він хотів насилу „дати" Польщі Східну Галичину, аби її зобовязати іти на війну проти большевиків на кождий розказ з Парижа. Але сей лист останеться вічним чорним документом зради варшавського сміття, а рівночасно також чорним документом брудної політики молодої польської републики, котра аж так низко мусить падати в очах українського народу й усього думаючого людства.

Ані той Ільків ані його Польща не виділи того сорому, якого допустились перед ширшою публикою. Але вже навіть і колеґам Ількова, членам його сумної слави „клюбу", Залуцькому, Дутчакови, Мельникови і Кравчишину того сорому було забогато і вони привселюдно виперлись усякої спільности з листом Ількова до Сікорського.

Видно, що в такій кумпанії вже лише Ільків і Польща можуть бути. Навіть друґі хруні соромляться її.

ПРОТЕСТАЦІЙНІ ВІЧА ПРОТИ РІШЕННЯ АЛІЯНТСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ АМБАСАДОРІВ У СПРАВІ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ

Питсбурґ, Па. Протестаційне віче відбулося в Питсбурґу, Па. Вислано телеграми з протестами. Нарід не опустить рук, доки не проженемо Ляхів з нашої Батьківщини. — Т. Іваницький.

Миннеаполис, Минн. З протестаційного віча вислано протести до президента Гардинґа, секретаря Гюса та аліянтських амбасадорів. Звідомленне про віче помістила англійська часопись Морнинґ Трибюн і подала зміст телеґрам, підписаних о. Гривнаком і д. Ґрубрином.

Монесен, Па. Засилаємо копії телеґрам, висланих до президента Гардинґа, секретаря Гюса та чотирох амбасадорів.

Тепер українському народови остається одно: Стати правдивими Гайдамаками і дати ляхам такого прочухання, яке дав їх предкам Ґонта.

Американські Українці показали найбільшу діяльність, створивши орґанізацію Обєднанне. Дай Боже, щоб Обєднанне було тим тілом, де душа українського народу мати-ме свій сталий осідок, тай відки невгасаючим полумінем буде бухати жар любови до раціональної праці з народом і для народа. — о. А. Іванишин.

Ґлестонбері, Конн. Українська громада яка гуртується при Комітеті Обєднання, устроїла віче і заслала протестазійні телеґрами. Для піддержання і скріплення фронту в старім краю всі присутні рішили візвати всю українську громаду до складання народнього податку і нарід зі скріпленими силами береться до дальшої праці.

Перт Ембой, Н. Дж. По Службі Божій при участи великої сили народу відбулось протестаційне віче. Від парохіяльної громади вислано протестаційних телеґрам: до през. Гардинґа, секр. Гюса та амбасадорів, підписані о. Чаплинським яко предсідателем та Ст. Кордняком яко секретарем. Крім сего вислали протестаційні телеґрами всі братства і товариства в Перт Ембою.

Еллентавн, Па. Дня 25. марта с. р. відбулось простестаційне віче в Еллентавн, Па., при участи великої скількости народу.

Президіював д. Іван Білян, секретарював д. Г. Пипюк. Вислано телеґрами до президента Гардинґа і амбасадорів. Настрій серед присутних був піднесений і завзятий. Створено Комітет Обєднання для збирання негайно народнього податку. Вістка про хижацькі антантські заміри не прибила слухачів, але побудила в них рішучість і завзятість продовжувати боротьбу дальше.

Точний звіт з віча помістила місцева англійська ґазета під заголовком „Українці протестують проти Ради Амбасадорів в Парижі, подаючи повні телеґрами, і зазначуючи, що подібні протестаційні віча відбуваються по цілій Америці.

Честер, Па. В Честер, Па., відбулось 25. с. м. протестаційне віче Українців. Заслано протестаційні телеґрами до президента Гардинґа і амбасадорів. Нарід рішив боротись і дати негайно сильну запомогу краеви, щоб ляцьким зайдам показати, що і аліянти їм не поможуть. В нас самих наша сила і воля.

Шенандо, Па. Дня 21. м. м. відбулися збори братства св. Володимира, 98 від. У. 7. С., з яких вислано протестаційні телеґрами проти рішення аліянтської Конференції Амбасадорів, до президента Гардинґа, до державного секретаря Гюса і до аліянтських амбасадорів у Вашингтоні. — Танас Гевчук, пр.; Іван Чорний, секр.; Іван Дудич, кас.

Питсфілд, Месс. Дня 25. м. м. тутешні Січовики сотні 16. Січової Орґанізації вислали протестаційні телеґрами до президента Гардинґа, секретаря Гюса й амбасадорів у Вашингтоні.

МекКізпорт, Па. Українська громада в Мек-Кізпорт, Па., вислала дня 26. м. м. 6 протестаційних депеш до Вашингтону.

Филаделфія, Па. Протестаційне віче в битком наповненій українській галі відбулося святочно як вимагала того важна хвиля. Вислано телеґрами до през. Гардинґа і амбасадорів та звіт до місцевих ґазет. Рішено не звертати уваги на ніякі ухвали, а самим ухвалити собі те, чого бажаєм. Відспівавши народні гимни, нарід в піднесеному настрою розійшовся домів.

Бруклин, Н. Й. Заходом Бр. св. Димитрія відбулось дня 25. м. м. в церковній галі на поклик Обєднання протестаційне віче при великій участи населення. Предсідателював д. Дмитро Тихий, секретарював Гр. Бурбуляк. Протестаційні телеґрами вислано до през. Гардинґа та амбасадорів. Також Комітет Помочі Рідному Краеви відбув в тімсамім дні протестаційні збори і вислав протести.

* * *

Всі ті українські громади, які не відбули протестаційних зборів в квітну неділю, повинні уладити у себе такі збори на Великдень або в неділю по Великодні.

ЩЕ ОДИН „ПРОЄКТ НА ЗНИЩЕНЄ РУСІ"

Д-р Марцелі Прушинський, автор проектів „знищенє Русі" в „Пшеводнік-у орґанізацій народових" (ч. 15.) випустив нове „орендзє" до польських чорносотенних орґанізацій, що носять офіціяльну назву „Звйонзек глувни орґанізацій народових Всходней Малопольскі". Це „орендзє" має напис: „В квестії рускей".

Хід думок цього нового проєкту „на знищенє Русі" осьтакий:

Українці (в ориґіналі розуміється: Русіни) творять в польській справі одноцілий табор. Московфільська партія з винятком нечисленних недобитків „а і то розложених на дві ґрупки, з котрих одна нас ненавидить, друга є угодова, а обі не мають сил", перестала фактично істнувати. Партії: християнсько-суспільна і соціяльно-демократична — визбулися свого польонофільства і нарівні з національно-демократичною (сьогодня: трудовою) вдаряють в Польщу. Завзята протипольська аґітація сягає до селян, „хоч селянська маса заховується рівнодушно (?!) і це дається підюдити проти нас, як в наслідок великої скількости польсько - українських поруж (?!); так і в наслідок отяжілости селян і зрештою низкого ступня культури(?!), що утруднює приниманне якихнебудь кличів".

Протипольська аґітація перещіплюється на Волинь. Балачка, немов то український загал на Волині прихильний для польскости, є звичайним самообманом, що зрештою засвідчили вибори.

Польський табор, не говорячи про ріжниці між Варшавою і Познанем, але маючи на приміті хоч би самих „кресовців", не так одно-цілий як український. Польські соціялісти після періоду збройної боротьби за Львів, мовляв „вернули до своїх давнійших українських симпатій" (Господи, борони мене перед приятелями, бо з ворогами дам собі раду!). У людовців всяких мастий і консерватистів помітно хиткість в українській справі, Польська „влосцяньска" маса „заховується угодово і навіть боязливо в українській справі" (значить, за мало Прушинський мазурських палкарських нападів на українських селян) — а це тому, що мимо приросту є вона в поважній меншости".

„Польська інтеліґенція, і то ціла, відчуває змученне після военних переходів, головно після українських страхіть (?), а крім того взагалі не любить безнастанної боротьби і держання „постерунку", бо така видержаність є чужа природі Поляка. Отже радо відсі виносяться люди, навіть ті (що справді дивне), котрі мають тяжкі особисті порахунки з Українцями".

Часто зявляються серед польського громадянства прояви загального неспокою, як на прим. на весну 1920 р., або в жовтні 1922. р., **коли то панічний переляк огортав Поляків з приводу перемаршу озброєної горстки, зложеної з 17-ти людий.**

Як уложити відносини до Українців?

„Прецінь їх не зденаціоналізуємо, говорить богато Поляків, отже як уложити з ними те співжиттє, котрого не хотять їх політики; як довести їх до леґальних засобів ділання; і які їм за те дати привілеї?"

Але Прушинський є тої думки, що можна винародовити якийсь нарід.

„До того-ж, коли йде о Українців в Польщі, досить нечисленних (?), з низкою культурою (?), що говорять властиво польською(?) мовою з українськими закінченнями і дуже помішаних з польським населеннем в сільських масах через численні міщані подружа, — то твердий натиск, доцільно і вміло приноровлений, дав би легко добрі висліди, головно при розумній парцеляції землі польських обшарників".

Давати якунебудь ширшу автономію; уступати перед українськими атаками, не варто. Вправді українські селянські маси є спокійні, але бачимо,

„що не зможемо дійти до українського селянина і не зможемо усталити його окремої політики у відношенню до політики українських священників, учителів і адвокатів, бо сам селянин не витворить якоїсь власної партії, а серед Українців не маємо такої ґрупи інтеліґентів, котрі такий рух створили би і повели. **Чи супроти того не є самообманом, що в Українцях можемо мати льояльних горожан держави,** чи не жде нас втрата тих окраїн, що як певність проголошують українські органи?"

Мимо такого драматичного запиту Прушинський вірить що Польща не втратить цеї землі, та що небавом наступлять тут нормальні відносини.

„До того причиниться невільничий характер (?!) Українця, котрий є безсердечний і дикий супроти слабого, але легко гнеться перед силою" (без сумніву вірна характеристика, але табору, котрий репрезентує Прушинський).

В трактованню української квестії не можуть для Поляків „істнувати теперішні політичні українські провідники". Дотеперішних українських провідників Поляки ніколи не перероблять. Польська влад не повинна бути байдужною супроти тих, котрі вже давнійше, до війни, виявили прихильність до Поляків, безоглядно треба карати й переслідувати руки і мозки протипольських „злочинів". Переведенне бранки усунуло „управленне" Українців. Польща мусить бути національною державою і для осягнення тої мети треба зробити все. Всякі уступства моглиб тільки збільшити завзятість Українців і їх змагання відірвати окраїнні землі від Польщі. Творення українських шкіл, основання українського університету, вдержанне окремої азбуки і т. п. — се найбільше лихо.

„Одночасно з натиском на Українців мусить іти зміцнюванне тут польськости, здобутих людий, яких Українців зукраїнщили, і доплив нових людий. Парцеляція, всупереч покладаним в ній надіям, дала дотепер кепські висліди, бо майже всюди вдбувалась безплянково: виявила ріжні надуживання; і рідко створила нормальні умови життя для кольоністів".

Всежтаки завдяки польським заходам всюди піднісся відсоток римсько-католицького населення. Тепер треба тільки всюди заложити польські школи, закривши українські.

„Освітня наша (себто: польська) праця слаба і зовсім не дорівнює українській, головно коли мати на увазі читальні. Скількість і якість наших народніх вистав і українських просто не дасться порівнати під тим оглядом є ми значно „низші".

Єдиний лік на всі ті „болі": „Рішуча постава супроти кождого безправства, енерґія і чесність адміністрації, зміцненне польських сил, виявлять Українцям перевагу держави".

А тоді Українці мусять витворити у себе льояльну супроти польської держави партію і мусять служити своїм противникам, навіть проти своїх власних інтересів.

* * *

Осьтак виглядає нове „орендзе" Прушинського до кресових лицарів". Такий зміст криється в найновійшім проекті „на знищенє Русі".

Отсе „орендзе" вшехпольського людоїда показує нам, яких ми сусідів маємо на заході, що захопили хвилево владу над нашими західними землями.

Се „орендзе" показує нам, які цілі і наміри має той сусід супроти Українців, котрих хоче піддурити своїми „свободами" і крайно глупою „автономією".

Але для нас все те не новина.

Шістьсот літ ідуть з плянами знищення на Україну ляхи і ще їлили би других 600 літ, якби Українці з оружем в руці не сказали їм: гов!

Се Українці їм скажуть вже в недалекому часі і скажуть так виразно, що вони послухають.

А покищо польські пляни для Українців не такі страшні як ее „інжинірам" „знищення" здається, бо на щастє Українці Поляків ліпше знають ніж самі Поляки себе.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ ЩО

Число совітських робітників, в Петрограді зменшено до сорок три процент у порівнанню з роком 1921, а їх платня побільшилася о 300%? У Петрограді і Москві робітник заробляє часом один міліярд рублів у місяць. Чи Ви знаете, що звичайні циґаретки містять в собі звичайний тютюн, а Гелмар турецькі цигаретки містять 100% чисто турецький тютюн?

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

НАШІ СЕЛА.

Села наші, рідні села,
Що з вас нині позосталось?
Скрізь руїна невесела —
Ні хатинки не зосталось.

Лише ями, попіл, зілле,
Бідні вдови з дітоньками.
Голод, ворога насилле
Кроплять землю слізоньками...

То не вітер вие в полі,
Не роса стікає з лисття —
То ридають діти голі,
Що без хати зосталися...

Дрібні сльози наче перли
По обличеньках стікають...
Їх батьки в бою померли
І сами на смерть чекають...

Ол. Неприцький-Грановський.

ВСТАНЬ ПІСНЕ.

Гей встань, наша пісне, встань!
Ти нас будиш, хоч сумна,
Ти нас гріеш, хоч слізна;
Палиш серця, мовби грань.

Гей неси-ж життє мерцям!
Най устануть вже зі сну,
Най хоч хвилечку одну,
Станугь подібні богам!

І кажи ти, пісне, їм,
Що хоч сонце і погасне,
То вже завтра буде ясне
І засвітить знова всім.

Густ, Угорська Русь, 2. III. 1923.
Іван Устіянович.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Укр. Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє всіх своїх членів, що мітинг відбудеться в суботу, 7-го цвітня, о годині 7-мій вечером в гали Народного Дому під ч. 72 Моріс стріт. Кождий член обовязаний прибути на мітинг і виплатити свої вкладки, як також є важні справи до полагодження від головного уряду У. Н. Союза. Пригадуеться членам, щоби вписували свої діти до У. Н. Союза, як також щоби старались придбати нових членів до Товариства і до У. Н. Союза, бо тепер дуже добра нагода, бо У. Н. Союз приймає без вступного. — С. Гладкий, предс.; А. Онисик, секр.

ПО УХВАЛІ РАДИ АМБАСАДОРІВ.

(Комунікат Українського Представництва в Канаді).

Преса принесла депеші з Парижа про відому ухвалу Ради Амбасадорів у справі Галичини з дня 14. марта с. р. щодо східних границь Польщі. Ухвала криється з постановою рижського договору з 18. марта, 1921 р.

Підчеркуємо, що ухвала Ради Амбасадорів ще не ратифікована, то значить, не потверджена інтересованими державами, а наслідком того справа остаточно не вирішена.

Український нарід Східної Галичини та Буковини і його правне правительство ніколи не зречеться своєї Батьківщини. Тимсамим правно його ніщо не обходять ніякі ухвали, заключені без його згоди й участи.

Боротьба за землю батьків, подиктована обставинами, не може ні на мить припинитись. Тому всі уроженці Галичини і Буковини повинні відтепер приспішити і скріпити допомогу Рідній Землі.

Тому, що український нарід в нічім не може уважати зміненим становища свого правительства, продовжуємо позичку аж до її закінчення.

Кождий Українець, що любить Рідний Край своїх батьків, буде тепер помаагти йому подвійно в сій найтяжшій годині нашої історії.

Европа наближається постійно до загального перевороту, який мусить зруйнувати всі держави, побудовані на кривді і гнобительстві. Тому нехай кожда дитина Українського Народу поможе йому дальше боронити життя й істнування свого, бо від нас а не від чужинців залежить державна будучність нашого великого народу. І тому іменем Українського Народу кличемо всіх разом і кождого з окрема до постійних жертв для нього, до постійної боротьби.

У Виннипегу, Ман., Канада, дня 24. марта, 1923.

ЗА ПРЕДСТАВНИЦТВО ЗАХ.-УКРАЇНСЬКОЇ РЕПУБЛИКИ В КАНАДІ:
Д-р Осип Назарук, в. р. Іван Боберський, в. р.

З ОБЄДНАННЯ.

В СПРАВІ СТАТИСТИКИ ПОГИБШИХ ЖОВНІРІВ І ВЕТЕРАНІВ АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ.

В наших протестаційних телеграмах ми писали американському правительству, що ми боролись і гинули під американським прапором у світовій війні. Та досі ми не знаємо, кілько саме наших молодих героїв лягло головами на французьких побоєвищах, і взагалі кілько Українців служило вчасі війни при американському війску.

Ми мусимо се знати сейчас, щоб показати правительству і цілому американському народови, кілько наших лягло, не у словах а в числах.

Вагу того повинна зрозуміти вся українська суспільність в Америці, а передівсім ветерани українського роду. Тому ми звертаємось до всіх тих, які знають, або сам іслужили в американському війску, щоби подали нам сейчас слідуючі вказівки:

Імя і назвиско ....
Рік, день і місяць уродження ....
Місце і край уродження ....
Де служив при америк. війску ....
Дивізія ....
Полк ....
Батальон (ескадрон) ....
Компанія (батерія, трупа) ....
Був ранений ....
Теперішна адреса ....
Де похоронений ....

Звідомлення подавати не тільки про погибших, але і всіх тих, які служили при американському війску.

Для скоршого переведення евіденції просимо придержуватись висше поданого взірця. Справа дуже важна. Звідомленне шліть негайно на адресу Обєднання:

OBYEDNANYE
136-8 So. 4th Street, Room 608, Philadelphia, Pa.
Обєднаннє Українських Організацій в Америці.

ДОПИСІ

ГЛЕСТОНБОРІ, КОНН.

В справі народнього податку.

Просимоотсим помістити слідуюче спростованне відносно народнього податку громади в Глестонборі, Конн.:

Заходом комітету Обеднання в Глестонбері, Конн., працею всіх громадян зібрано $30.75 народнього податку, на що зложили слідуючі жертводавці: по 1.50: Петро Соляр, Петро Смик, Петро Галун, Максим Ганкевіч, Олекса Пилипишь, М. Милимук, Мих. Соломаха, Іван Бомко, Лука Сидорак, Іван Дисинчук, Мих. Дзадик, Василь Блажієвський, Иосиф Патинок, Гавриїл Дзядик, Стефан Ковальський, Іван Соляр, Д. Карчмарик, Василь Коропатий, Дмитро Кріль і Пилип Кріль; Семко Конікевич 75 цнт.

КОМІТЕТ ОБЄДНАННЯ
В ГЛЕСТОБЕРІ, КОНН.

М. Гапкивіч, предс.
Л. Сидорак, секр.
М. Милимук, касієр.

МИЛВОКІ, ВИСК.

Українські протестаційні збори.

Дня 25-го марта с. р. Українці в Милвокі, Вис., відбули мітинг, на котрім ухвалено післати протести в справі „віддання" Східної Галичини ляхам. Телеграми післано до президента Гардинга, до амбасадора англійського і до державного секретаря Гюса. До президента і до державного секретаря післано телеграми слідуючого змісту:

President of the United States of America:—

Ukrainians of Milwaukee, Wis., unanimously protest against the [decisi]on of the Allied Ambassadors [in P]aris acknowledging the Polish [occu]pation of East Galicia as [perm]anent.

[E]ast Galicia is a purely Ukra[inia]n territory.

[A]mong the Powers who have [ri]ght to allot East Galicia is the [U]nited States. Therefore the [G]overnment of the United States [is] under a moral obligation to pro[t]est the unlawfil assignment of Galicia to Poland.

We beg Your Honor in the name of humanity and for the peace among nations to recognize Galicia as an independent Ukrainian nation, and to use our Government' influence to restore the Ukrainian Assembly as the lowful government of East Galicia.

Rev. Dr. A. S. Skweir, Rector;
Paul Stecyk, Pres.;
John Sheremeta, Secr.

ГАЛИЧИНА НАША

Засвистали буйні вітри,
Рвуть цвіт на калині,
Вороженьки з терня звили
Вінець Україні.
Запродалиу Парижі
Українську долю,
І віддали Галичину
У ляцьку неволю.
Ой за що ви, кати люті,
Дали нас в неволю?
А за кого наші Браття
Вмирали на полю?
Чи ви, кати, не читали,
Не чули ніколи,
Що Львів, Київ збудований
На вкраїнськім поли.
Ой недобре дипльомати
Історію знають,
Коли нашу Галичину
За польську вважають.
Таж то наша Галичина
Була, є і буде,
За неї кров проливали
Українські люди.

Іван Богдан, ч. 257. від.
У. Н. С. в Н. Тонаванда.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Григорій Яремко упокоївся в ночі з дня 21. на 22. марта с. р. в Нортгемптон, Па. Блаженної памяти Григорій Яремко знаний поміж Українцями в Америці зі своеї діяльности для політичної чи матеріяльної помочі старому краеви. Всюди він брав участь яко щирий Українець, а що найбільше він прислужився для поновного зорганізовання відділу 44 У. Н. Союза, котрий був звісний в цілім краю. Після конвенції в Бофало розбився, а потім наново повстав за його співпрацею. Він був першим предсідателем сего відділу.

Похорон відбувся в суботу, дня 24. м. м. при участи трох священиків.

Стефан Кудрик.

КАСОВИЙ ЗВІТ „САМОПОМОЧІ"

ДОПОМОГОВОЇ ЦЕНТРАЛІ ДЛЯ ЧАСТИН УКР. ГАЛИЦЬКОЇ АРМІЇ, що перебувають поза межами Рідного Краю, за час від 1. до 31. січня 1923.

П Р И Х І Д:

	Кч. с.
Сальдо з грудня 1922	3564.42
1. Вп. проф. Др. Степан Смаль-Стоцький в Празі, в тім 9666.80 Кч. (по виміні 300 долярів) зібраних ковертами на „Різдвяний Дар" для Українських Галицьких Стрільців у Йозефові, ЧСР., українською Лігою Американських Горожан і Ветеранів в Ню Йорку	23000.00
2. Військова Канцелярія Диктатора ЗУНР через Економічно-Адміністративну Комісію в таборі УГА Йозефів, ЧСР. за місяць грудень 1922 і січень 1923	1800.00
3. Вп. Карасінка, Павльо Фронтін, Бразилія, через Вп. проф. Петра Карманського $12.50, по виміні	411.00
4. Вп. Вас. Кухар, Павльо Фронтін, Бразилія, через банк в Празі	292.86
5. Робітничий відділ УГА в Ліпніку, ЧСР. через команду табора в Йозефові	50.00
6. При виміні гривен, зложено на адміністрацію	30.00
7. Зворот висланих допомог	169.00
	29317.28

Р О З Х І Д:

	Кч. с.
I. Допомоги для хорих старшин і стрілецтва в лічницях Чехословаччина:	
1. Лічниця Штернберх	116.00
2. Лічниця Млада Болеслава	816.00
3. Лічниця Йозефів	560.00
4. Лічниця Ліберець	532.00
5. Лічниця Прага	476.00
6. Лічниця Часлава	392.00
7. Лічниця Терезин	336.00
8. Лічниця Берно	250.00
9. Лічниця Пардубиці	196.00
10. Лічниця Літомериці	168.00
11. Лічниця Мільовиці, Пільзно, Ружемберок, Краль, Вари, Краль Градець, Оломунець, Мункач і Пісек	754.00
II. Допомоги для інтернованих старшин і стрілецтва в таборах:	
А. Чехословаччина. — Табор У. Г. А. у Йозефові:	
Старшини	1515.00
Стрілецтво	10584.28
Б. Польща. — Табор У. Г. А. у Тухолі:	
Старшини і стрілецтво	500.00
В. Румунія: — Табор У. Г. А. в Фогараш:	
Старшини і стрілецтво	536.00
III. Зворот позички на виплату допомог за грудень 1922	7000.00
IV. Власникам за зложені до виміни гривні і карбованці	1330.00
V. Адміністрація	765.10
Сальдо	1490.90
	29317.28

Йозефів, дня 31. січня 1923 р.

ЗА УПРАВУ „САМОПОМОЧИ":

Кормило Крушельницький вр., голова; **Іван Байгерт** вр., скрабник; **Михайло Груба** вр., писар.

Рахунки й діловодство „Самопомочі" провірено за місяць січень 1923 та найдено її грошеву господарку згідною з місячним касовим замкненнем.

Про се повідомляється Вп. Жертводавців, а про стан допомогової акції — звітується Військовій Канцелярії Диктатора ЗУНР. у Відні.

Йозефів, дня 10. лютого 1923 р.

ЕКОНОМІЧНО-АДМІНІСТРАТИВНА КОМІСІЯ:

Онуляк, вр. пор. УГА., предсідатель; **Гретчан,** вр. рах. пор. УГА.

Адреса: „SAMOPOMITCH". Ukrainian military camp in Josefov, C. S. R.

К. Л—вич.

КРИВДА В ШЕВЧЕНКОВІЙ ПОЕЗІЇ.

Мало тепер радости в людськім життю, але ще менше було її в ті страшні часи, коли жив Шевченко. Про народження своїх дум — пісень він сам каже:

„...Вас лихо на світ породило
Поливали сльози"...

Вразливість та почуття болю чи радости, смутку чи надії, — основа ліричної поезії.

Але біль і радість мають свої причини. Більшість, сучасних поетів відчуває це лише субєктивно, що до своєї особи. Часами таке відчування буває зрозумілим навіть для загалу, як-що індівідум знаходиться в однім стані переживання з колективом. В основу таких переживань кладеться кривда життя, як наприклад, невдоле кохання, насильна розлука, смерть близької людини, протилежність того, чого шукає індівідум і т п. Таку кривду відчуває майже кожда людина і нею захоплювалися поети.

Є ще й такі поети, які бачать і відчувають лише себе. Особливо богато зявилося їх останніми часами. Такий поет знає лише одну свою душу, віддається лише їй одній, хочби вона була сама звичайна. Але, однак, це не є перешкодою такому поетові всіми силами драпатись на Парнос і товкти про „скрижалі своєї душі", на яких, мовляв, „рукою невідомого начертано таємничі знаки"... В дійсности-ж, часто буває, що такі поети лише мріють славою та „щасливим життям," яке ціниться звичайними грішми...

Як-же високо над цими поетами стоїть постать Шевченка! Він глибокий лірик, поет найтонших почувань людської душі, ніколи не замикався в своє „Я". Важко знайти в його поезії лише індівідуальні болі. Коли його думи стелилися на папері „сумними рядами", то, спершу всього, в тих думах виливався біль окривджених, окрадених і поневолених мас.

Вже на тринадцятім році свого життя, коли він „пас ягнята за селом," прийшлося йому зазнати болючого вдару кривди, який назавжди залишив свій важкий слід. Обставини, де „людей у ярма запрягають," отруюють його молоду душу почуттям болю, який червоною ниткою снується крізь його твори.

І з того часу він ніколи не може забути загальної кривди. „Як би ви знали, паничі, де люде плачуть живучи", — каже він, — „то ви бідилій не творами"... Бо в своїй власній хаті він бачив пекло. Там була „неволя, робота тяжкая", через яку — „і помолитись не дають". Нужда та праця повалили в могилу його матір „ще молодую"... Поруч його хати, стояли такі-ж хати сусідські, а в тих хатах жилося не краще. Тисячі молодих і здорових матерей, виснажені важкою працею, знаходили відпочинок лише в могилі...

„Село неначе погоріло," — каже він далі. А люде мовчки „на панщину ідуть, та діточок своїх ведуть"... і не в одній його хаті було пекло, не одне його село, „неначе погоріло", а скрізь —

„Неправда і неволя,
Народ замучений мовчить"...

Неволя пригнітила українські народні маси, висмоктала з них кров і, навіть, убила в них людину. Про такий лад він каже:

„Ми в раї пекло завели"...

і далі —

„Лани братами оремо
І їх сльозами поливаем"...

Минулася доба кріпацтва, але ще й досі не знищені його наслідки. Читаючи Шевченка, бачимо й відчуваемо ту саму кривду, неправду і неволю в сучасному, — тільки вже не в кріпацьких а в инших рямцях. Хіба-ж сучасні злидні матері-робітниці і матері-селянки лекші від тих злиднів?

А батько? — „Умер на панщині." А діти? — „Розбрелися по між людьми мов мишенята". А сестри? — „У наймах коси посивіють"... Так було тоді. А зараз? — Батько ліг на війні невинною жертвою. Сини сидять у тюрмах, а сестрам навіть уже в наймах незнайшлося місця, так по вулицях повіями блукають...

Для порівнання з недолею селянина, малює Шевченко панський палац:

„Бувало літом і зимою
Музика тне, вино рікою
Гостей неситих налива
І так за днями день мина...—
Мужицькі душі аж пищать!"

Такий несправедливий громадський лад давав змогу тому панові не тільки без найменшої праці жити з крівавого поту тих, що працюють, але він міг ще й знущатися над ними, як сам хотів.

Таку життьову кривду Шевченко бачив у всіх проявах життя і майже в кождій поезії таврує тих, що кривдять народні маси і через це його поезії не є відгуком переживань, але й могутнім протестом проти всякої неправди. —

„Вставайте, кайдани порвіте!"...

З ворогами волі наказував боротися і бути немилосердним.

Шевченко, яко поет, що вийшов з народу, став найбільшим виразником його недолі. Між цілою низкою славянських поетів, він одинокий у своїм роді і ніхто з цих поетів не став так близько до народних мас, як став Шевченко.

Хох сам Шевченко соціялистом, у сучаснім розумінню цього слова, не був але як чоловік, який дивився на світ очима своєї душі", став для робітничих і селянських мас дорожчим усякого соціялістичного провідника, через що саме цілком зрозумілим є святкування Шевченківських днів навіть тими, що бачать в Україні „країну куркулів та дуків". — Шевченко наша правда — національна і соціяльна, одночасно...

Львів, 18 лютого 1923 р.

РІШЕННЄ РАДИ АМБАСАДОРІВ В СПРАВІ СХІДНИХ ГРАНИЦЬ ПОЛЬЩІ

Резолюція, якою рада амбасадорів передала Галичину Польщі після наших інформацій звучить так:

The British, Empire, France, Italy and Japan, signatories, with the United States of America, as the Principal Allied and Associated Powers, of the Treaty of Versailles, consider that according to Article 87 Paragraph 3 of said Treaty it is their duty to fix the frontiers of Poladn which are not specified by this Treaty, and

Considering that the Polish Government on February 15, 1923 addressed the Council of Ambassadors requesting the Powers thereon represented to make use of their rights conferred on them by said Article, and

Considering that on its side the Lithuanian Government had already by its note of November 18, 1922 shown itself anxious to see said Powers make use of said rights, and

Considering that, according to the terms of Article 91 of the Treaty of St. Germain, Austria has renounced in favor of the Principal AAlied and Associated Powers all her rights and titles to territories which belonged formerly to the former Austro-Hungarian Monarchy, and which are situated beyond the new frontiers of Austria (such as those described in Article 27 of said Treaty are not capable of any other attribution), and

Considering that it is recognized by Poland that insofar as Eastern Galicia is concerned, ethnographic conditions necessitate an autonomous regime, and

Considering that treaties concluded between the Principal Allied and Associated Powers and Poland on June 28, 1919, anticipated for all the territories placed under Polish sovereignty special guarantees in favor of minority races, languages, or religions, and

Considering that insofar as the frontier with Russia is concerned, Poland has entered into direct negotiations with this state with a view to its determination and delimitation, and

Considering that insofar as Poland's frontier with Lithuania is concerned, it has been decided to take as a basis the situation resulting notably from the resolution of the League of Nations of February 3, 1923, charging the Council of Ambassadors to settle the question.

Therefore, the Council of Ambassadors has decided:

First: To recognize as Poland's frontier (1) with Russia, the line traced and delimited in agreement between the two states, and (2) with Lithuania, the line hereinunder described (according to the German map with a scale of 1 to 100,000) tracing this line and turning over to the care of the two interested governments all possible latitude for proceeding in common accord to rectify such details as are recognized on the spot as indispensable, and

Second: To recognize as belonging to Poland all rights and sovereignty over the territory comprised within the frontiers hereunder defined and the other Polish frontiers, with the reservation that the regulations of the Treaty of St. Germain concerning changes and obligations incumbent upon the states to which territory of the former Austro-Hungarian Monarchy was transferred remain in force.

Made in Paris, March 15, 1923.

(Signed) PHIBS
POINCARE
AVEZZANA
MATSUDA

Undersigned by Minister Zamoyski duly authorized in the name of the Polish Government to accept the situation.

По українськи ся ухвала звучить:

Британська Імперія, Франція, Італія і Японія, які враз із Злученими Державами Америки підписали версайський договір, яко головні союзні і стоваришені держави, вважані і стоваришені держави, вважають, що на основі 87 артикулу 3. параграфу сего договору є се їх обовязком установити границі Польщі, які ще не були означені сим договором, і

З огляду на те, що польський уряд на 15. лютого, 1923, віднісл до ради амбасадорів з домаганнем, аби держави репрезентовані в сій раді, зробили ужиток зі своїх прав, даних їм згаданим артикулом, і

З огляду на те, що зі своєї сторони литовський уряд своєю нотою з 18. падолиста, 1922, вже виразив своє бажанне, аби згадані держави зробили ужиток зі згаданих прав, і

З огляду на те, що згідно з 91 артикулом Ст. Жерменського договору Австрія зріклася в користь головних союзних і стоваришених держав всіх своїх прав і титулів до територій, що давнійше належали до бувшої австрійсько-угорської монархії, які положені поза новими границями Австрії (сі, які описані в 27 артикулі згаданого договору вже не можуть бути інакше приділені), і

З огляду на те, що Польща признає, що оскільки ходить о Східну Галичину, то етноґрафічні обставини вимагають автономного режиму, і

З огляду на те, що договори заключені між головними союзними і стоваришеними державами і Польщею 28. червня 1919, предвиджували для всіх територій, повірених під польську суверенність спеціяльні гарантії в користь національних, розговірних і релігійних меньшостий, і

З огляду на те, що оскільки ходить о границі з Росією, Польща увійшла в безпосередні переговори з тою державою з метою вирішення і означення їх, і

З огляду на те, що оскільки ходить о границі з Литвою, порішено приняти за основу ситуацію яка повстала головно через резолюцію Ліги Народів з 3. лютого, 1923, з припорученнем, аби рада амбасадорів полагодила питанне.

Тому рада амбасадорів рішила:

Перше: Признати яко польську границю 1. з Росією — лінію потягнену і описану в договорі між обома державами, і 2. з Литвою — лінію низше описану (після німецької мапи зі скалею 1 до 100,000); зазначуючи сю лінію, і полишити обом заінтересованим урядам всю можливу ширину процедури за спільною згодою для справлення таких подробиць, які будуть на місці признані за необхідні, і

Друге: Признати, що Польщі належать всі права і суверенність над теріторіями обнятими низше описаними границями і иншими (давнійше означеними) границями, із застереженнем, що приписи Ст. Жерменського договору, які відносяться до змін і зобовязань, спадаючих на державы, яким признано території бувшої австро-угорської монархії, мають оставати всилі.

Дано в Парижі, 15. марта, 1923.

(Підписані) ФИБС,
ПУАНКАРЕ,
АВЕЦЦАНА,
МАЦУДА.

Побічний підпис посла Замойського, вповні уповноваженого іменем польського уряду приняти рішенне.

ДО ГРОМАДЯН МІСТА ЕЛИЗАБЕТ І ОКОЛИЦІ

Позір! Родимці, походячі із сіл Дегової і Псарів, пов. Рогатин!

Комітет для несення помочи сельчанам Деговоі і Псарів просить всіх родимців, щоби зійшлись на збори, які відбудуться в дуже важній справі в понеділок, 9. цвітня о годині 7. вечером в гали Лутвіна при Фронт і Сав Парк в Елізабетпорт, Н. Дж. На зборах комітет здасть справозданнє зі свого діловодства, перечитаєсь письма, які наспіли в дотичних справах, як рівнож западуть важні рішення, які повинні інтересувати всіх, котрим дороге і миле днесь знищене рідне село.

ЗА КОМІТЕТ:

Стефан Могила, писар.
154 First St., Elizabethport, N. J.

КІЛЬКО ЗЛОЖИЛИ ПООДИНОКІ ОСОБИ НА ФОНД НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ РІДНОМУ КРАЄВИ

(Послідний спис).

(5)

121) З Ню Йорк Ситі П. Задорецький ... 5.00

122) З Вудлон, Па., Іван Боренько ... 5.00

123) З Питсфілд, Масс., збірку від Сестрицтва Пречистої Діви Марії переслала п. Татіяна Савюк ... 8.50

Зложили: по 1.00: А. Слефанчук, П. Шульган, В. Никорчук, М. Стефанчук; по 50 цнт.: Р. Басіста, Т. Савюк, П. Спесик; по 25 цнт.: Ю. Олексин, Д. Найда, А. Антонійчук, Р. Сокол(о)вська, Н. Іванчук, П. Данилів, Е. Амбросійчук, М. Шифраний, Мілія Стефанчук, М. Антонійчук, С. Спасик, П. Горбуль.

124) З Бостон, Масс., від Кузя Дмитра переслав п. С. Бойко... 10.00

125) З Филаделфії, Па., від Василя Слободзяна переслав п. Т. Гринєй ... 5.00

126) З Бриджпорт, Конн., переслав збірку п. В. Венгринович 17.00

Зложили: Іван Кулів, Мих. Яківчук і Іван Максимів по 5.00; Григорий Бикай 2.00.

127) З Стемфорд, Конн., Теодор Пастущак ... 1.00

128) З Филаделфії, Па., дохід з представлення „Свекруха", переслав п. В. Коцюбинський ... 50.00

129) З Бейкертон, Па., збірку з панахиди переслав п. Стефан Побуцький ... 35.00

Зложили: Теодор Ващак 6.00; о. Стефан Побуцький 5.00; Теодор Качур 2.00; по 1.00: Никола Крайняк, Михайло Венгер, Стефан Викліч, Петро Гіргіль, Іван Викліч, Юрко Хопла, Тимко Хопла, Кароліна Попеляр; по 50 цнт.: Теодор Ковальчик, Матей Вишинський, Василь Котик, Ник. Стефко, Теодор Дяків, Ірина Коваль, Василь Смичинський; дрібними датками 10.50.

130) З Шамокін, Па., збірку з панахиди переслав о. М. Кузів.. 76.62

131) З Шікаго, Ілл., Осип Федасюк ... 20.00

132) З Джерзи Ситі, Н. Дж., Петра Мандата переслав п. К. Кирчів ... 10.00

133) З Ст. Луис, Мо., збірку з панахиди в церкві Успенія Пр. Діви Марії, переслав о. М. Данилович ... 11.25

134) З Торнерс Фолс, Масс., збірку з панахиди в церкві Сош. св. Духа вС. Дірфілд, переслав п. М. Лобас ... 5.00

135) З Тамаква, Па., від Петра Сидорака переслав п. І. Лучкевич 5.00

136) З Клівленд, О., Йосиф Буката ... 5.00

137) З Ню Кенсингтон (Арнолд), Па., від Олекси Дубпяниця переслав о. П. Процько... 2.00

138) З Нортумберлен, Па.... 10.00

Зложили: Іван Ткачик і Василь Наганда по 5.00.

139) З Елегейні, Па., від Бр. Покров. св. Богородиці, від. 258, переслав п. Антін Диркач...... 10.00

140) З Бірмінгтем, Елаб., Н. Н. 5.00

141) З Стейпелтон, Н. Й. Василь Геба ... 5.00

143) З Ню Правиденс, Н. Дж. Сенько Малецький ... 5.00

144) З Бейон, Н. Дж., збірку переслав о. Іван Захарко...... 20.00

Зложили: Збірку з панахиди 9.80; о. Іван Захарко 10.20.

145) З Ембридж, Па., від Теодора Лисака, переслав п. Іван Ортинський ... 5.00

146) З Лайонз, Н. Й., переслав збірку Захарій Безкоровайний.. 11.00

Зложили: Захарій Безкоровайний 5.00; по 2.00: Василь Яськів, Йосиф Ганушевський і Михайло Яськів.

147) З Лодлов, Па., збірку переслав п. Михайло Федірко.... 26.00

Зложили: І. Дзубан, М. Федірко і П. Дубляниця по 5.00; П. Федірко 3.00; І. Мазяр і Ю. Крат по 2.00; по 1.00: А. Турай, І. Сітар, І. Заставний, М. Глова.

148) З Обурн, Н. Й., збірку переслав п. Юрко Якаба ... 40.00

Зложили: Антін Вільчинський, Марія Янош, Марія Матвіїв і Михайло Мацек по 5.00; по 2.00: Найда Піріх, Олекса Олійник, Мих. Вільчинський; по 1.00: Петро Шевчик (стар.), Марія Чопей, Настя Коцур, Олекса Олійник, Марія Чопей, Настя Коцур, Настя Попівчак, Ела Галайко.

149) З Йорквил, О., Николай Кушнір ... 2.00

150) З Шікаго, Ілл., через Січову Організацію ... 10.00

Зложили: Данило Сенів, Марія Сенів по 5.00.

151) З Рачестер, Н. Й., збірку переслав п. К. Шевчук ... 12.00

Зложили: Збірку з панахиди 9.00; Т. Швець 3.00.

152) З Картерет, Н. Дж., збірку переслав п. Вас. Ковальчук.. 82.50

Зложили: о. Йос. Чаплинський, Йосиф Клебан, Михаїл Проскура і Михаїл Дудич по 5.00; Василь Ковальчук і Йосиф Попіль по 3.00; по 2.00: Семен Кармазин, Михаїл Царик, Михаїл Головчук, Йосиф Галик, Роман Дмитрів, Ів. Поктицький, Михаїл Сапірка, Семен Ожинський, Михаїл Сокальський, Іван Гураль, Михаїл Скочипец, Михаїл Дмитрі; по 1.00: Петро Боднар, Іван Несторович, Максим Сікора, Дашко Шкрамко, Йосиф Тилька, Григорий Масюх, Якуб Коза, Катерина Проскура, Теодор Козмоцький, Антоній Сирник, Кость Мицьо, Михаїл Бобечик, Іван Бей, Йосиф Гнда, Теофан Возьний, Петро Вуй, Теодор Кузьмінський, Григорий Савка, Василь Сарафинович, Олекса Слюсарчик, Стефан Сташко, Іван Маркович, Ілько Царик, Григорий Волянський, Григорий Темпуз, Василь Трух; по 50 цнт.: Матвій Мурза, Тимко Кочиркевич, Йос. Мазурик.

153) З Шікаго, Борисайд, Ілл., збірку з панахиди в церкві св. Ап. Петра і Павла, переслав о. Нц Сіминович ... 20.00

154) З Вест Пулман, Ілл., збірку переслав п. В. Гаврицків... 52.00

Зложили: Сотня 14. Січ. Орг. 30.00; В. Рудзік і Т. Янусевич по 5.00; по 1.00: О. Щавала, Ю. Фос, Д. Бушман, І. Бери, С. Е., П. Ф., І. Сиберич, В. Лацик, Т. Яміга, Н. Н., В. Гаврищків, І. Карилюк.

155) З Гренит Ситі, Ілл., Михаїл Кузів ... 5.00

(Дальше буде).

ДИТЯЧА ПРАЦЯ В АМЕРИЦІ

Послідною загальною переписю населення (в 1920-ім році) налічено в Злучених Державах більш як цілий міліон або-ж точно 1,060, 858 дітей у віці поміж десятим і пятнайцятим роком життя, які вже робили таку чи иншу корисну роботу та заробляли на себе будьто помагали в праці своїм батькам. Так як усіх дітей в тім віці було в той час в Америці приблизно яких дванайцять з половиною міліонів, значить кожда дванайцята американска дитина іде вже на роботу не доросши ще пятнайцятого року життя. З того міліона недорослих робітників більш як третина або-ж точно 378.063 душ се діти від десятого до тринайцятого року. Та се ще не вся працююча дітвора. Перепись не виказує, скільки ще менших дітий, до десятого року, іде вже на роботу, хоч, як відомо, в хліборобстві працює їх таки чимало, а й серед домашної прислуги та в домашних промислах можна здибати працюючу дітвору, якій ще й десятий не минув.

З тих недорослих робітників, від десятого до пятнайцятого року життя, 61 процент всего числа або-ж 647.309 дітий в хліборобстві та в сільськім господарстві, в тім велика більшість, мало не девять десятих, на фармах своїх батьків і родичів. 17 процент працюючої дітвори або-ж 185,337 душ робить у фабричній і механічній промисловости, найбільш в ткацьких (вовняних, бавовняних і шовкових) фабриках, при виробі цигарів і в кравецьких заводах. Звиш 80.000 дітий працює як „клерки" — офісові робітники, писарі, післанці; звиш 63,000 в торговлі — прикажчики то-що; 54.000, в більшости дівчата, найняті в домашні прислуги. 7,191 хлопців працює в шахтах, вугільних та всяких инших.

У всіх стейтах і у всіх сторонах Америки працюють такі недорослі робітники. Назагал найменше їх на заході, понад Тихим Океаном, найбільше на півдни. В Місісіпі працює більш як четверта часть всеї дітвори в тім віці, від десятого до пятнайцятого року. В инших південих стейтах — Савт Каролайні, Алабамі, Джорджії і Арканзас — процент працюючої дітвори хитається поміж девятьнайцять і двайцять чотири. На сході найбільш таких недорослих робітників в Новій Англії, з окрема в Род Айленд, де тринайцять процент усіх дітий зайнята такою чи иншою індустріяльною працею. На полудни діти працюють найбільше в хліборобстві. Впромисловости Нова Англія, Пенсилвенія і Ню Йорк мають їх богато більше як пiвденні стейти.

Та хоч як велике се число — більш як міліон — так воно ще далеко не обіймає усіх працюючих і заробляючих дітий. На ділі їх богато більше, хоч і годі певно знати, скільки саме. Перепись населення робиться тільки раз на десять літ. Послідну було зроблено в січни 1920-ого року, значить зимою, коли в хліборобстві взагалі менш роботи і менше робітників. Окрім того, в 1920-ім році, коли роблено перепись, починалося власне безробіття. Врешті в той сам час був ще в силі федеральний закон про дитячу працю, яким наемну роботу не дорослих дітий значно обмежено. З того часу Найвищий Суд признав той закон неконституцийним і неважним, обмежень для дитячеї праці менше і певно богато більше дітвори знов працює. І якби перепись зроблено тепер, коли безробіттє зменшається, тай ще не в зимі, а в літі, коли на землі працює богато більше робітників, то певно показалося, що число працюючих дітий в Америці богато перевисшає той міліон, який налічено в 1920-ім році. Порівнанне чисел двох послідних переписей 1910-ого і 1920-ого року виказує значне зменшення в числі малолітних дітий робітників, та те зменшення не дійсне; воно пояснюється тільки тим, що перепись 1910-ого роблено весною, коли вже починаються сільські роботи, і коли в промисловости не було загального безробіття.

В БАНКУ.

— Кілько платите за доляра?

— Двайцять тисяч марок.

— А за чеську корону?

— Шістьсот марок.

— А що даете за польську марку?

— Раз в писок.

ШТУЧНИЙ ДОЩ

Питання про штучне викликування дощу вже довгі роки інтересує світ. Нещастя і шкоди, які спричинює посуха заставляють людей шукати за способами, якими можна-б заступити чи поправити природу. Та для того, щоб зрозуміти як слід, у чому лежить вага, а заразом і трудність у цім питанні, треба в першу чергу обчислити ту працю, яку природа виконує і призадуматись над тим, чи людська сила зуміє її заступити.

Для одержання такої скількости дощу, якаб залляла один акр землі на грубість одного інча потреба-б викинути у воздух 113 тон води і постаратись, щоб вона рівномірно розпорошилась по землі. На квадратову милю треба-б вже 72,230 тон. Та що се було-б для такої Арізони, або Тексас, де є часто посуха, а яких простір виносить перешло 350,000 квадратових миль. Природа, яка — правда, дуже довільно — заосмотрює землю в дощ, вживає для тої цілі стільки сили, що поки що люде не можуть її ні заступити ні дорівнати.

Тому спроби викликання штучного дощу ішли у тім напрямку, щоб ту вогкість, яка вже є у воздусі перемінити, коли треба в дощ, а з другого боку, щоб відігнати небажану зливу, бурю або град, або розсіяти так небезпечну для кораблів мраку. Перед кількома роками переводжено проби з так ваним „градовим стрілянем", яке мало на меті через викидання бомб у воздух і їх експльозію розганяти і відвертати градові чи взагалі небажані хмари. І хоча метеорольоги (учені, які прослідують погоду, її зміни і т. п.) зразу твердили, що це нічого не поможе, видано богато гроша на ці спроби.

Друга думка, яка повстала в Америці, була, щоб на ріжних місцях побудувати високі вежі, з яких можнаб видмухувати сильні струї воздуха і в цей спосіб таким штучним вітром навертати або відганяти хмари, або остуджувати чи огрівати воздух і в цей спосіб управильнювати і змінити, а навіть викликувати дощ. Та поминаючи коштовність такого проекту, він є неможливий до виконання ще тому, що ніхто не був би в силі витворити таку кількість енергії, щоб можна було не лиш здержати, а то й завернути силу вітрів.

Далі був плян, щоб з аеропланів розсівати дуже дрібний порошок з вапна, який обтяжував би частинки води, які находяться у воздусі і спадав разом з ними на землю. Та вапно має ту прикмету, що воно лучиться з водою і такий порошок, набравшись води, впавби на землю, осушивши ще більше воздух. Заступити вапно якимсь иньшим матеріялом рівнож не принеслоб бажаних наслідків, а то тому, бо як досвіди показали, порох не має ніякого впливу на дощ і найбільші зливи бувають не над містами, де є богато пороху, а пр. над океаном, де воздух є зовсім чистий.

Звісний є случай, як один чоловік у Америці оголошував у околицях, де часто буває посуха, що він „кемічно" може викликати дощ і брав по $1,000 від одного інча на цілу околицю. Платили йому аж по дощи. Та був це звичайний обман. Коли дощ случайно впав, то він заробляв даром 1,000 дол., або й більше, коли-ж ні, не тратив нічого.

З поважних праць і дослідів над дощем, хмарами і взагалі погодою виходить, що люде не мають ще способів, аби впливати або кермувати тими явищами природи. Вона, природа, вживає для тих явищ такої сили, що чоловік поки що не може ані щось подібного витворити, ані тим силам противділати.

СМІШНЕ.

Довідався.

— Татуню, що таке оптиміст?

— Оптиміст, сину, то такий, що не є песимістом.

В театрі.

— Але-ж героїня цеї драми прямо неможливо грає.

— То моя жінка, пане.

— Простіть, я не знав. Але признати треба, що в такій нужденній драмі вона не може краще грати.

— Тую драму я написав, добродію.

З Поруря.

— Чому Французи вживають чорних у наїзді на Поруря?

— Щоб не було видно, як вони червоніти-муть із сорому.

С. П.